Број 128. У Новом Саду, у суботу 10. јуна 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

„Успеси“ раскраља Милана.

Из београдских официрских кругова примили смо чланак, који по важности својој заслужује, да се озбиљно о њему промисли. Доносимо га на овом месту:

Београд, 8. јуна.

И највећи пријатељи раскраља Милана, садањег армијског генерала српске војске, признају огромне мане његове, а у одбрану му навађају једну једину врлину, да је он уредио војску Србије, да је дисциплиновао, наоружао и да је по спреми њеној изједначио са ма којом војском у Европи. Та ће војска, кажу они, првом приликом да испуни велику задаћу, да осветла образ Србији и да покаже свету, да је отац краља Александра далеко гледао, и да је, стишавајући политичке страсти, бацио се на оно поље, које ће у наступајућим данима понајвише да користи Србији. И многи кад тако говоре, указују на Бизмарка пре пруско-аустријског рата, наглашавајући, да је у оно време био и он најомраженија личност у својој држави, и тек када је никло, што је он сејао, онда се поклонио свет његовој женијалности. На основу овакових тврдњи, многи и многи противници раскраљеви почеше да му одају пошту, као команданту српске армије.

Ово је све једна грдна заблуда и како ништа не може јаче да шкоди, но одавати се једној големој заблуди, то ми допустите г. уредниче, да обавестим српски свет, како стоји данас са српском војском. Немојте мислити, да ће то шкодити Србији и омаловажити је. Ја вас уверавам, да су све стране силе веома добро обавештене о вредности данашње српске војске, јер су имали прилике да је гледају на маневрима. Ако има некога, који се вара о каквоћи те војске, то је једино један део јавнога мнења у Србији, али је потребно да и он буде на чисто и гледа ствари онако како јесу.

А сад да пређем на ствар. Великом труду армијског команданта Милана Обреновића пошло је за руком, да подигне кастански дух у српском официру. Не ћете више видети као некада, где српски официр мирно шеће са својим познаником из села, с којим је друговао од детинства; па чак ни са својим сродником у гуњу, јер му је пробуђен кастански дух, да је он нешто више и да му не подноси да општи са сељацима. Ово отуђивање официра од народа, заиста се не може сматрати као нека јача спрема и напредак у српској војсци. С тим хоће командант армије да постигне највише то, да српски официр са мало већом готовошћу у извесним приликама пуца на народ свој, брата и сродника.

Дугмета на униформи српског војника светле се мало јаче, и само вежба је нешто тачнија, што у осталом није ни заслуга армијског команданта, него лежи у општем напретку војничке дресуре. Међу тим треба да се обазремо на српске официре. Далеко је од мене да их вређам, али је познато, да је армијски генерал аванзовао стотинама официра, који још нису били свршили војну академију. То није чинила ни једна држава ван највеће потребе пред сам рат. Сваки ће увидети колика је то погрешка. Млади људи, који су требали да уче, постадоше официри, неспремни, те су на терет и себи и другима.

Ван овога могу вас уверити, да се нигде у војсци не води толика политика као у Србији. Раскраљ Милан забранио је народу политику, а сам је води онда, где јој најмање места има. У војсци, у официрском кору не тражи се способност, срчаност, људске и војничке врлине, него се на место тога и у првом реду пита, ко је каквог начела. Официр из куће опозиционара данас је проскрибиран. Он се отпушта, пензионира, гони, или у најмању руку не даду му напред и трпају га по буџаци. Према томе се шпијунира, денунцира и лаже, како је овај ил онај официр казао ово ил оно, и онда му је одзвонило. Ово последње дешава се баш бољим људима С друге стране могуће је данас да се дође до доброг чина и положаја путем разних услуга, које нису војничке природе. Ово је узрок што су последњи наши маневри испали веома траљаво, и што Србија мора да гледа страшљиво у будућност, ако овако и даље устраје. Међу великим делом официра велико је незадовољство, и влада мишљење, да српска војска у опште узевши, није била никада тако светлих дугмета, али и никада тако неспремна, да уђе у тешку борбу као сад. Што се тиче редова и они терају политику. Поникли из незадовољног народа, незадовољни су и сами, те ће бити јако рђав материјал за иоле непопуларан рат. А међу официрима води опет политику раскраљ Милан, коме је највише за тим стало, да његови официри воде добру политику, а не да буду добри војници.

Овако изгледа у истини то преустројство српске војске, што га је извео раскраљ Милан. β

Нови Сад, 9. јуна.

† Гроф Михајло Николајевић Муравјов. Из Петрограда стиже брзојавна вест, да је јуче у ујутру напрасно умро од срчане болести руски министар спољних послова гроф Муравјов. Гроф Муравјов се родио године 1845. те је умро у својој 55. години. Он је још у 19 својој години (чим је свршио гимназију) дошао у министарство спољних послова као најмлађи писар. За тим је био код разних посланства у Берлину, Штокхолму, Паризу и другима местима. Године 1893. постао је посланик у Штокхолму, а год 1897. кад је умро Гирс, постао је министар спољних послова. — Гроф Муравјов који је провео свој век у дипломатској служби имао је веома углађене манире и био је јако омиљен код женскиња.

Што се тиче његове способности, успео је, да га нарочито у Енглеској а и другде цене као најбољег руског дипломату, што у Русији није случај. Ван Русије жалиће га можда јаче, но у Русији. И „Пешт. Лојд“ у брзојавној вести, која му стиже о смрти Муравјова, метнуо је знак жалости, крст, што није чинио иначе у сличним приликама...

За време Муравјова паде мисао руског цара о осигурању европског мира и разоружању, но ту беше Муравјов лоше среће, јер се та мисао у Хагу некако изгубила, нестала је. У погледу истока, водио је политику, која је многима била потпуно неразумљива, а многи су тврдили, да је он просто мрзио Србе Он је н. пр. заступао мишлење, да је раскраљ Милан продао поданство, те да с таквим човеком не може више руска дипломација рачунати. Он је био мишлења, да је раскраљ Милан пога-

---

ПОДЛИСТАК

МАЛО КРОЗ РУСИЈУ.

Кострома, 30. маја.

У ово време остављају многи Петроград, остављају га по истим узроцима сваке године: једни, да се одморе од борбе за опстанак, други да се лече, а трећи да се веселе по разним земљама, где је ваздух чистији, где сунце лепше греје и људе и животиње и сву природу. Таких који беже од Петрограда у пролеће, биће више од 100.000, а ове године је још и париска изложба.

Петар Велики био је у многоме врло паметан човек, али што је столицу руску основао на блату, није баш најпаметније било. Више од милион људи, па и они, који би по свом положају, по свом новцу могли да дишу чистији ваздух, да их греје јарко сунце што дуже они скраћују себи живот у Петрограду.

27. маја у вече паковали смо још ствари, а ујутру рано влак нас је већ донео у губернску варош Тверј. Овде смо више бригу водили о своме великом сандуку, него о славенској политици. Руско-славенска тачност отправи наш сандук у место у Тверј, даље у Москву, и због тога остадосмо цео дан у Тверј Овај град у нечем наличи на Београд, калдрма је тако иста, да може човек врат скрхати, а Тверј има такође своје радикале. Кад је био скуп свију сталежа и представника пред царем, онда су тверски представници најпрви истрчали са неким либерално радикалним молбама, но молба им се неиспуни

Куће су у Твери доста велике, двокатне и трокатне. Чатрља разуме се има више, ал што пада у очи, то је неакуратност. Ни једна кућа није лепа, ил није окречена као што треба, ил је малтер спао. Људи као људи великоруси доста лепи, здрави, јаки, прост народ воле црвену боју — црвене сукње, црвене мушке кошуље.

За чудо — толико бербера, а Руси не брију браду. А у Финландији обратно, не види се берберице, а ни један Фин нема ни браде, ни бркова, а браћа су Мађарима по крви

Из Твери ево нас на пароброду по Волзи већ цео дан. Волга овде није Волга него Волчица, тако је малена, узка и плитка. Зато ћемо се по свој прилици задоцнити у Рибинск. Тек мало пре прођосмо село од 20.000 које се зове Кимра, а које би се могло пре назвати Чизмарна.

Ово је село центар чизмарства, опанчарства и ципеларства. Ал Срби неће веровати кад им се каже, да се тим занатом занима не један сокак, крај, већ много села око 29 миља унаоколо овог главног села Кимра.

Тверски манастир знаменит је тим, да је у њему за време Ивана Грозног удављен митрополит Филип. А удавио га је придворник Ивана Грозног г. Скуратов, и то за то, што се митрополит усуђивао отворено износити на јавност народу недела Ивана Грозног.

Ако се неварамо, а биће тако, у овој је губернији живео, а можда је још жив неки старац Ситајев, који је приповедао по селима неки нови живот, који је налик на комуну! Кажу да је тај старац имао утицаја на живот Толстоја.

У Русији има свашта, велика је, голема је, ал не би јој шкодило кад би нешто имала, чега још нема, а давно би требала да има. Лакше би се живело свима, и онима горе, и овима доле.

30. маја осванусмо у Углићу. Овај град се прославио својим историским звоном. Кад убише сина цара Ивана Грозног овде у Углићу требало је огласити звоњењем, а звоно Углићко не хтеде звонити. За ово немо дражење света власт је звоно достојно каштиговала: — најпре га је волела изкамџијати па онда га отправише на каторгу у Тоболск у Сибирију у исти град, где је 16 година робовао знаменити Србин католик Крижанић, један од најбољих писаца руских

Данас не шиљу за панславизам у Сибирију ал не даду ни живети славенској идеји. Ко

зио реч, коју беше лично задао руском цару, те према томе не може се с њим имати никаква посла. Но ту своју анимозност против раскраља, као да је пренео Муравјов и на оне који нису криви, јер су за његово доба владини руски конзули имали налог да свуда раде против српских интереса. Због раскраља Милана, он хтеде да казни чак и Србе у Мађедонији.

Но има и такових који мисле, да политика грофа Муравјова личи помало на песме др. Лазе Костића, коју ће тек — потомство разумети.

Хоће ли руска политика ући у нов колосек после смрти грофа Муравјова, то је тешко унапред рећи. Али толико стоји да је гроф Муравјов имао у угледним руским политичким круговима веома јаку опозицију, која ће опозиција радити све могуће, да овом приликом нађу њени назори погоднијег представника но што беше гроф Михајло Николајевић Муравјов.

Нови Сад, 9. јуна

Рат у владиној странци. У владиној странци отворио се жесток бој између Стевана Тисе и Апоњија. А то значи, из међу Тиса-Банфијеве групе и Апоњеваца. Повод је говор Стевана Тисе у Вел. Вараду. Стеван Тиса је тамо узносио стари дух либерализма и стара начела његова, којима припада и министар-председник Сел. А говорио је о Апоњијевој странци као о таковој која се некада љуто борила против тог духа и тих начела па се онда прикључила њима и ушла безусловно у владину странку.

Против овог је устао гроф Апоњи, те је пуним потписом свог имена написао чланак у „Будимпештанском Хирлапу“, каже, да такви говори као Тисин изазивају на одговор и могу да нашкоде странци. Но он, Апоњи мора да одговори, „па ма шта било“. Апоњи тврди, да су он и његови ушли у владину странку, што се слажу са Селовим програмом. Селов програм је и њихов програм и није истоветан са Банфијевим програмом и са старим програмом либералне странке. Апоњи изриче на крају, да они неће у владиној странци да играју са својом странком улогу потучене војске, која се предала на милост и немилост и сад је само трпе.

Види се, да је несугласица између Тисиноваца и Апоњеваца (реформата и католика) јасно избила на видик. Сел стоји по среди и тешко да се неће морати изјаснити. Он је до сад веома вешто говорио и радио. Из његова рада и говора могли су једни закључити, да хоће да ради у старом духу владине странке, а други у новом духу. Јер нико не уме као министар-председник Сел, да говори а да га не можеш ухватити ни за коју руку. — Тиса је напао Апоњевце за то, да Сел не дадне њима министарство унутарњих послова. Апоњи је то увидео, раздражен је и за то и вели: неће да буду тек трпљени у владиној странци. Сел ће се морати скорим приволети десно ил лево, а да Апоњевци и Тисиновци неће моћи заједно, то се у напред знало, а и ми смо то толико пута наглашавали.

Миланова полиција по Европи.

Женева, 25. маја 1900.

II.

Ето један нови зборник знаменитих људи. Милићевић је написао књигу о сурадницима Карађорђа и Милоша. Ево сурадника Миланових у нов зборник. Ми с болом у души премишљамо о томе: Ко се јављао у нас на површини почетком овог века а ко на његовом крају И каква тешка, каква жалосна иронија историје!

Пера Хаџи-Кочо Поповић.

Лични опис: средњег раста, помало богињав, зеленкастих очију, обично са брадицом; 35 година. Родом је из Босне, из Сарајева. На страни је већ 13 година. Путује обично са женом. Жена му је Немица, из Риге из Русије. Он говори немачки и покварено руски и француски. Жена говори само немачки.

Дошао је у Женеву пре месец дана. Ево што смо могли дознати о њему до сада из више извора. Свакако ће се јавити „Застави“ још когод које чуо или искусио занат Хаџи Поповићев и његових другова. Тиче се живота појединаца и с тога је пажња одвећ потребна.

Дошао је из Кајира, преко Италије, затим Марсеља и Пијона. Свугде се на путу издавао као „емигрант“, за то му је и просјаштво споредан занат. У Лијону је за неколико стотина динара екскрокирао руске ђаке. У Женеви је најпре почео са кнезом Карађорђевићем, за тим руским и турским конзулом, па онда приватним лицима. Прошња је била потребна да се верује лакше у „мучeништво“ и његово „емигрантство“. Ево биографије.

У Босни је био чиновник, најпре у Невесињу, за тим Петровцу, па онда у Сарајеву. У Сарајеву (тако је овде говорио) покрао је владине списе и уступио их руском консулу Бакунину. Кад га је овај „изневерио“, Поповић је емигрирао у Србију. А тад? Шта је тад било с њим?

Показује две сведоџбе: једну да је био у некој трговини у Русији неколико месеци помоћник; другу, да је био чиновник дунавске агенције у Ђурђеву. Свугде по неколико месеци. А осталих 13 година рада и заната стоје под копреном тешком и непровидном. Говорио је овде ђацима да је пре две-три године живео у Паризу 7 месеци на рачун босанске владе. Агент бос. владе Мозер плаћао му је 500 франака месечно: да не пише у **Le Nord** против босанске управе! Мозер му рече: Le Nord вам плаћа 250 динара месечно, а ја вам дуплирам, само оставите перо“. И они се погодише, што Поповић зове: вући босанску владу за нос!

За време Иванданског атентата био је у Ђурђеву. У једном броју (држим 86) изнео је „Србобран“ допис у коме се пише о Пери Хаџи-Кочи Поповићу, као Узелчеву ортаку у ствари атентата. А да се о том има много рећи, видели смо у допису у ономадашњој „Застави“ у његовом „меморандуму“, кога једва сад налази за умесно да изнесе. „Застава“ је оно изнела без примедбе. Нека нам је дозвољено да ми то учинимо.

Поповић онде изјављује да га је куповао Узелац, консул Мика Ђорђевић, његов секретар да напише једно писмо, да се оцрне родикали. Видесмо, да Узелац не само пише и телеграфише него сваки час долази у Ђурђево на совјет. Доноси огромне суме новаца У питању је 100.000 динара. Али се Поповић не да купити. „Србобран“ доноси вест да је Хаџи-Поповић кум Кнежевићевог атентата, а Хаџи-Поповић не шаље своје исправке, на таку страшну погрду. Он то чини данас. Лепо.

Пре свега, Узелац је препреден и много паметнији од Хаџи-Поповића. Он оваку крупну ствар не би поверавао на вршење личности — која није дала јемство и за способност: и да уме и хоће да ћути. Узелац му ту ствар поверава чак и писмено и у телеграмима. У питању је: да се не проигра и један план и један краљ! Питамо: би ли Узелац дошао да то повери поштеном човеку и били Мика Ђорђевић и остали играли с једним неписменим Поповићем једну тако дедачку улогу? Узелац се с њим добро познаје (види „Одјек“ из 1893 и 1894. године) те је само на тај начин ушао чак у кореспонденцију, коју нам данас износи тек г. Поповић, као свој политички тријумф и доказ: како га цео свет купује а он се неда да купи. (Свој меморандум је послао из Женеве „Застави“ тек недавно). Зашто, видећемо даље.

Један пријатељ с Цетиња пише нам ово: Хаџи-Кочо Поповић (Пера) то је друга половина Узелца, чак с више воље али с мање среће С тога је и љубоморан на Узелца. Ми га овамо добро знамо и тешко да ће нам доћи кад год у госте. У Цариграду је био затворен за варање. Купио је новац у име бајаги неког „Тајног Комитета“ за ослобођење Босне и Херцеговине. Лежао је у тамници три месеца. За ту исту ствар купио је и у Русији где је огромно успевао. С тога га данас вија руска полиција. — На цетињској пошти и сад лежи за њ' једно писмо, које се јамачно тиче комитета и ослобођења! Јер он новац не прима лично, само потписе. Новац остави да покупи који славенски пријатељ Рус (с њим је и гроф Игњатијев имао белаја) и да му пошље доцније на

веле, скупо нас коштају братушке Славјани, а немамо вајде од њих никакве.

Нуз пут нешто о славенском друштву у Петрограду или како сами зову у Петербургу Израђена су нова правила за то друштво све су се бојали да одвише бистре политику. Остали су на свом месту, у одбору бугарофил гроф Игњатијев и Србофил Салбер. Тако бар дели ову двојицу овдашња српска омладина. На последњим изборима победила је опозиција рада, којој су вође били: А. Васиљев помоћник главног државног контрола, познати уредник »Свјета« Комаров доглавник Черњајева у српском рату, богаташ Штиглиц, књижевник.

У стари одбор ућоше не г. Васиљев, који би то свакојако заслужио, већ Комаров, ђенерал Бородкин, великодостојник Галкипвриски. За г. Васиљева веле, да је одвише либералан, а то ће рећи да није доста конзервативан.

По моме мишљењу боље би било да се то друштво затвори разиђе, него да бајаги нешто ради, а не ради ништа, бар ће престати самообмана и обмана других. Српским стварима највише симпатишу г. г. Саблер и Васиљев, ал на жалост баш ова двојица један другом не симпатишу.

Од словенског друштва руски либерали као ђаво од крста беже, а ово се опет крсти, сваког либералног друштва. Но доста о том.

Ево и Рибинска велике трговачке вароши. Овде је Волга — права Волга, широка лепа, препуњена безбројним баркама и пароводима а на обали људима. Непрестано звиждање, долажење и одлажење пароброда, придаје Волзи и Рибинску дивни изглед. Рибинск тргује највише с раном и нема на Волзи супарника у том погледу. Али где је велико богатство, тамо је обично и велика сиротиња. Босоногих и одрпаних има и одвише, зарађују прилично, али попију, те не набаве ни оно што им је најпотребније. Ено један дрпавац далеко од обале на једној барци носи џакове а на њему је само једна одрпана кошуља и — ништа више... Пароброд се креће, оде већ далеко од Рибинска, а барке се све нижу без краја на једно 7—8 миља. Милина је погледати пароброде, јер је један од другог лепши — двокатни, осветљени електрицитетом.

Обале нису високе а покривене су густом шумом, многим селима и варошима. Често се виђаху фабрике. Ено Романово, где се израђује платно на 2 милијуна фор. годишње. — Мало даље је фабрика Хлудова. Да су Велико руси побожни, то се види и по многим лепим црквама.

Дођосмо пред вече и до губернска града Јарослава. Ова се губернија слави својим окретним и оштроумним народом Петроград добро зна Јаро лавце. Где каква трговина добро иде, ту је за цело газда какав Јарославац.

Кад сам споменуо Кимру, где, као што сад дознасмо, раде више од 30 срезова само чизме и ципеле и тако рећи обућом заодевају пола Русије, онда сам требао споменути село Сергијевко, где се родио 1826. године један од најбољих сатиричара руских Шчедрин (право му презиме беше Салтиков) Он је био вођа руске либералне странке заједно са Тургењевим

Кад је био рат за ослобођење балканских Словена, онда либерали нису били за рат, не што не симпатишу Словенима, већ што више полагаше на унутрашњу политику руску. »У насъ своихъ Славянъ много« т. ј. ми имамо својих Словена доста у Русији, рекао је Шчедрин, када га заокупише, зашто он није за рат. А тамо доле све певају — хоће да нас прогутају. Данас, на жалост, руска политика не само да не узима у заштиту друге Словене, већ у опште не ће ништа да зна за Словене, бар о нама Србима.

Факт остаје факт и не треба очи затварати пред тим фактом, већ удешавати свој живот без Руса и Русије. — У Јарославу излази дневни лист »Сјеверни Крај«.

Гле, чују се мађарски звуци — откуд Мађара овде. Бацим поглед кроз прозор и видим два стара Татарина и једну лепу младу Татаркињу с дететом на руци. Садашњи Татари су мирни људи и добри трговци. Они су по

Цетиње или Цариград (то због вероватности). Он затим јавља онамошњим поштама, да све што има за П. Хаџи-Поповића (председника „Комитета“ итд.) шаљу њему у Цирих или Женеву или Кајиро (где се налази) То је препреден човек.

Гледајте, наговорите га, да нам дође на Цетиње да му предамо то писмо...“

У Женеви су га руски и турски конзули примили с почетка лепо, затим га одбили, известивши се у Русији и Турској. Нарочито га је одбио кнез Карађорђевић веома одлучно, потпуно извештен, ко га је овамо послао, да њему понуди своје услуге. — Што је онај меморандум изишао, то није ништа друго, него да се препоручи овде. Иначе вероватно је, да су га Узелац и Мика Ђорђевић куповали али и — купили. Он је онамо пазарио, ствар је свршена и нико му не може рећи: није тако. Продре ли овде, тим боље и по оне који су га послали, јер може да већма користи, макар то коштало и оних грдња, које је данас анахронизам. Атентат је „испао“, с њим смо на чисто

А он се налази тек после често извијених рачуна са Миком и Узелцем, да пере своју част и показује, како је то тешко куповати поштен свет, јер се чува свако.

(Ми смо донели ону ствар са пуним потписом Хаџи-Коче Поповића и врло нам је жао, што смо се преварили. Нас је највише завело то, што у актима прекога суда нема о њему трага као о сведоку, а знали смо како су се у оно време куповали сведоци. Међу тим, ми нисмо знали потанко његову прошлост, па да нам је пало у очи, да он као сведок неби ништа користио. „Пр. ур. З.“)

П. Таса Стојановић.

(Омален, око 45 година, црномањаст, с брадицом, вечно насмејан; говори немачки, руски, нешто француски. Бавио се вели, књижевношћу и писао руски речник. Путује са женом бледом и високом.)

Побегао је из Београда за време атентата због фалзификата једне менице! Био је закупник „Малих Новина“ и Ћурчића штампарије, бивши књижар, бивши професор, бивши списатељ итд. Живио је за ову годину свугде. Зиновао је у Кајиру, а пошао је да летује на Цетиње, али га кнез Никола опремио да летује гдегод на западу. Дошао је овамо емигрантима с „поверљивим порукама од Ранка“. Нашао је најпре (да му дају препоруке) г. др. К Динића и једнога књижевника из Мостара г. Дучића пред којима се јадао и плакао. Закачио обојицу по неку суму. Код кнеза Карађорђевића му није никако успело. Узаман је покушавао, да му саопћи неке „тајне“ од Ранка са Цетиња, морао је да напусти Женеву. Тражио је као и Хаџи-Кочо Поповић „сурадништво“ на „La Serbie, али уредника никако није налазио код куће.

Затим су се нашли он и Хаџи-Кочо, (који су дотле оговарали један другог по Женеви) и 9. јуна отишли заједно дубље у Швајцарску или за Париз.

*

Оволико. Нека емигранти и омладина узму добро на ум, опис ових личности и оних које ћемо им саопћити. Додајемо да Таса Стојановић путује као Теодор Стефановић, журналиста, јер крије име због менице. Има више имена. Пошто је фалсификатор, он зависи од прве полиције која га намириши.

Р.б. Обојица приповедају о неким будућим догађајима у Србији. Поповић прича, да је Узелац тражио од двојице својих људи у Атини (Поповић се тад бавио у Атини) писмо, у коме се вели, да се тамо спремају, лију бомбе за нов атентат у Београду. Тим писмом ваља Узелац да чини даље кораке код Милана, и држи младог краља у грозници.

В.

језику рођаци Мађарима, а по вери мухаменданци. Но, ево већ стигосмо и до Кострома.

Кад човек зна поједине историјске догађаје, онда се и више интересује крајем и завичајем. Шта је Кострома сад? Обични губернски град (неће нам се реч варош — турска је) на лепим зеленим брежуљцима с високо постројеним црквама и манастиром А кад се загледа дубље... у оном су манастиру изгинули сви Руси пре 300 година, бранећи се од Пољака. А борба Годунова Татарина са бојарима Романовима, оснивачима садашње династије руске. И њих је Годунов Татарин лажно, као сада Румун Емил Катарци оптужио као државне издајице, а који бајаги хтедоше убити цара Годунова. Три брата пропадоше, двоје остадоше.

А чија је оно статуа у Костроми? Простог ратара Сусанина. Он је завео Пољаке у шуму, да не убију новоизбраног за цара Михајла Феодоровића Романова, то је било 1613. године. Прост сељак уједно спасе и цара и Русију, а сам даје живот свој за цара и отаџбину. Отуда и опера највећег композитора руског живот за цара »Жизнь за царя«. И толико крви тече, колико се људи муче, једни да владају над другима, други да се одбране од крволока. И једни и други хоће да живе, а свет им је тесан, мало им је ваздуха, мало сунца, мало земље. А једну само власт сви заборављају — власт смрти.

Т. Ј. Текелин.

Побуна у Кини.

Из престонице Кине, Пекинга не стижу још никако поуздане вести. Судећи по приватним вестима стање се много побољшало. Посланици страних сила још су у животу, а ни посланства нису разорена. О руској војсци, која је зар ушла у Пекинг и тамо са своји топови ужасан покоље и пустош починила, не јавља се више ништа. По неким вестима и Сејмур је ушао са удружеком војском сила у Пекинг, пошто је имао путем више сукоба са боксерима и кинеском војском. Друге вести јављају да су Кинези и Сејмурову војску и посланства опколели и да је стање опкољених очајно, јер немају ране Само шта је онда са руском војском, која је ушла у Пекинг пре Сејмура?! Треће вести јављају, да су посланици страних сила убијени и да је Сејмур пао. Стиже још и вест, да је кинески херцег Туан, царичин главни управник двора запалио царску палату у Пекингу, цара и царицу убио, и за тим себе сама. О Ли-Хунг-Чангу јављају, да је кренуо већ из Хонконга за Пекинг. У њега се полажу све наде, да ће и код Кинеза и код сила израдити да се успостави мир. Но одмах за тим се вели, како је царски двор у Пекингу одлучно преставио силама, да би долазак Ли Хунг-Чанга у Пекинг, био од врло судбоносних последица, јер би онога часа букнула у Кини општа револуција. Из свију ових вести јасно се види, колико им се може и сме веровати. Међутим силе шаљу брод за бродом и војску за војском у Пекинг. Непрестано се подржавају гласови, да је Русија одлучила још 20.000 војника послати у Кину. Исто тако и Јапан од стране Тучу-а је продро са јаком војском у Кину. Но и у вероватност ових вести, врло је тешко веровати, пошто се говори, да ће све силе скоро подједнако учествовати у угушењу побуне у Кини.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Лондоном је овладало и опет друго мишљење. Јужно-афрички рат још није свршен, бар до тога су уверења дошли и у Лондону. Лорд Солсбери је јавно признао, да рат није још свршен и да може још дуже времена трајати. Америка се креће и опет у корист Бура Републиканска конвенција у својој адреси, међу осталим, наглашује своју живу жељу, да се рат у јужној Африци што скорије сврши под часним условима за обе ратне странке.

Са бојишта је стигла преко Лондона вест, да се јака бурска војска концентрисала према војсци генерала Рундлеа. На челу бурске војске стоје Дивилијер и Херман Стејин, брат председника Стејина. — Бури су код Фиксбурга отворили паљбу на енглески логор. Транзвалски Бури повлаче се испред чета Булерових и присаједињују се оранжским Бурима. Из Капштата јављају, да је Робертс позвао главног заповедника бурске војске Боту, да се преда, да би се избегло даље проливање крви. Бота је тражио петодневно примирје, но Робертс му није дао. Борба траје и даље.

Вести из места и са стране.

Испити у нашим основним школама новосаоским почели су у понедељак 5. јуна, а завршени су у четвртак, 8. јуна. Испити су испали у опште добро. И г. епископ Митрофан је био у пратњи референта на испитима у I., III., V. и VI. мушком разреду (учитељи гг. Ђока Михајловић, Танасије Костић и Кузман Миловановић). Господин епископ био је ванредно задовољан с успехом, говорио је деци да треба да поштују учитеље, који их воде таквом напретку и више пута је изразио своје признање на раду и труду наставника. . Тако исто и г. референт изразио је своје допадање.

Ђаци трговачке школе на путу. Учени људи утврдили су, да је путовање у непознате крајеве од велике вредности за ђаке свију школа, а особито то вреди за ђаке трговачке школе. Најстарији ученици београдске трговачке школе њих четрдесет, са својим професорима налазе се на путовању и јуче су свратили у Загреб, где су их тамошњи професори и ученици трговачке школе дочекали и с њима се упознали. Загребска влада одредила је двеста круна за дочек београдских ђака. Ђаци често, доврше школе, а немају прилике ни трошка да предузму научно путовање. Вредни су хвале оне старешине, које иду на руку својој омладини, да у путовању науче оно, што иначе не би никад из књига научили.

Јокаји о Паризу. Да је Париз најлепша престоница у Европи, о томе је већ доста писано по јавности. Неће бити згорега, да изнесемо и мишљење Јокајево о Паризу, коме за цело Париз није прирастао за срце. Јокаји пише: Цео Париз препун је башта и перивоја; као што чедна жена своје богодање дражи прикрива, тако се крију и палате за столетно дрвеће. Свугде удишемо мирис ружа и багремова. То је, зашто завидим Паризу, и што ми никад имати нећемо: престоницу, која је у перивоју саздана. Ми смо номади пустиње палата. Французи знају да цене живо дрвеће. Када је Марсово поље уступљено за зграде изложбе, на њему беху дивни перивоји и лугови. Његово живо дрвеће, његове биљке, Французи су брижљиво из корена извадили и пренели у Сант Клуд, где су пресађени на празан простор. Дрвеће је остало у животу и свежини, ја сам га видео. Када Марсово поље буде опет слободно и са њега нестану вилински дворци изложбе, ово ће се дрвеће опет пренети у старе кућице своје. Дотле се пак чува оно у своме сенаторијуму. По себи се разуме, да по свима улицама и трговима влада највећа чистота и највећи ред. Па ипак су булеварди, ма како да су широки, у троструким и четвороструким правцима препуни кочија, разних аутомобила, тешких омнибуса, великих возних кола, енглеских „box cab“-а на којима седи кочијаш одостраг, а узлице држи преко глава својих господара, за тим двоколица и троколица, које често терају бензински мотори, а господин или госпођа једном руком управљају стројем. Па за дивно чудо, не догоди се никаква несрећа, никакав судар и ако булевард пресецају безброј побочних улица. По сред улице стоји полицај са подужим штапом од беле хартије и чим га дигне у вис, цела поворка кола застаје од једном и тек се онда креће даље, кад полицај даде знак за кретање. Пешаци безбрижно и весело крстаре по улицама.

Православна црква на аустријском приморју. Изашли су шематизми далматинског и бококоторског владичанства, из статистичког прегледа воих дознајемо, да прво има: 3 манастира, 82 цркве, 70 свештеника (42 свјетовног и 28 монашког чина) и 76.866 душа. Ђака у средњим школама има 102, а у основним 3227. Према лањском шематизму показује се у овогодишњем више 713 душа и 202 ђака. Друго владичанство има: 8 манастира. 208 цркава, 56 свештеника (40 световног а 16 монашког чина) и 28.772 душе. Тако број православних Срба у Далмацији и Боки износи 105.638 душа.

Целзије и Реомир. Новији топломери (термометри) обично имају таблицу обадва степена, Целзијева и Реомирова, те 40 степена Реомирових показује 50 степена Целзијевих, или 80 степена Реомирових вреде толико, колико 100 степена Целзијевих. Недавно се у Немачкој појавила научна распра због тога, која мера од ове две да се употребљава у науци. Министарство просвете у Берлину решило је овај спор тиме, што је издало наредбу, да се Реомиров топломер има уклонити из свију школа и јавних завода, и због једнакости у настави уводи се Целзијева система. Ова борба између приврженика Целзијевих и Реомирових није нова и сад је решена у прилог Швођана Целзија.

Мало му је затвора. Пред берлинским судом недавно су судили раднику Људевиту Хаубеу, који је неком робу помогао да побегне из затвора. На питање, је ли задовољан са казном, рече, да му је казна веома малена. Шест је месеци мало, да проведе лето Присиљен је након довршене казне, да

опет просјачи и да краде. Замолио је, да га на 9 месеци затворе. Но суд му није жељу испунио. — Ретка жеља, али и искрена.

Због чаше вина бачен у море. Чувар Мате Гордовић, налазио се у служби на „punfo franco“ на Реци. Пролазећи својом надзорном пругом, те дошавши на Рудолфов гат, примети неког човека, који наслоњен на једно буре, испушташе вино у лимен суд, који се налазаше у његовим рукама, изјави му да је ухапшен. Но, крадљивац се ни најмање не уплаши, него изустив неку енглеску псовку, он беше енглески морнар — зграби стражара, те га заједно са судом, што му га је онај одузео, баци у море, вративши се за тим оном флегмом, која је својствена Енглезима, на свој брод. На вику стражареву, потрчаше поднадзорник Вигини са неколико стражара и за њима још неколико лучких слугу, па сиђу у једну барку и извуку из воде сиромашнога стражара, који у мало, те није платио главом ревност. Поднадзорник учини пријаву речком редарству, које је опет учинило потребне кораке код кр. британскога конзулата, да јој се изда кривац.

Буњевци — Хрвати. Неки тобож путник Обзораш написао је у „Обзору“ допис, како је провео Брашанчево у Суботици, па описује Буњевце и назива их „Хрватима“ или т. зв. Буњевцима, који се „хрватски“ веселе и певају у Суботици, где педесет хиљада „хрватских“ становника плаћају крвни и новчани порез. Па онда, они живо осећају, да су „огранак великога хрватскога народа“. А тај свој допис завршује овако: „Жао ми је, што се Хрвати за тај пук боље не занимају, јер док се Срби трсе, да тај народ себи придобију, они са Хрватима никакве везе не имају. Пошло им је прошасте године за руком, хиљаду душа Шокаца у православну вјеру примамити, и то ради црквених обреда гледе језика.“ Оволико је доста, па да се види ванредна неситост хрватских Обзораша. Њихов је желудац увек расположен да прогута и свари хиљадама људи. Тако и сад на један мах Хрватство гута око двеста хиљада Срба римске вере, Буњеваца и Шокаца. Па се не заустављају само на том, што веле, да су они, Буњевци огранак великога хрватског народа, него добацују нама Србима, да нам је пошло за руком „примамити“ хиљаду душа Шокаца у православну веру. Ту мисле Сантовчане. Не би шкодило тој високоученој господи око „Обзора“ да мало боље проуче народни живот бачких Буњеваца и Шокаца, па би морали увидети, да они никад нису огранак „великога хрватског народа“, нити се они „хрватски“ веселе и певају, а најмање су Сантовчане „примамили“ Срби у православну веру. Док се они нису сами пријавили за прелаз, није се нико ни макнуо од Срба. Њихов бискуп ишао је међу њих, да их одврати од намере и задржи у римској вери, а патријарх Бранковић није ни малим прстом макнуо, све док није дошло до самог крштења. Дописник „Обзоров“ добро би урадио, кад већ путује по Бачкој, да оде и у Сантово, па ће чути, како та Србља нема ни појма да постоје Хрвати, а не да живо осећају, да су огранак „великога“ хрватскога народа. И да је мало боље завирио у њихове народне обичаје, песме и осећаје, прошао би га апетит, да све њих једним махом стрпа у ненаситими свој желудац.

Не полаже заклетву пред чивутином. У Салфелду, источној Пруској, био је пред суд као сведок позват тамошњи богати поседник и резервни лајтнант Лист-Анкер. На исказ свој имао је да положи заклетву пред судцем Шулцом, који је чивутин. Но Лист је изјавио да пред Чивутином неће положити заклетву. И кад му је од суда саопштено, да ће га суд морати казнити, ако не положи заклетву, Лист је и опет рекао, да пред чивутским судијом неће се заклети. Државни тужилац је тада тражио, да се главна расправа одгоди и да се Лист казни са 300 марака. Суд је закључио да одгоди расправу, а Листа је осудио на сношење судских трошкова и на 200 марака казне односно 14 дана затвора. У целом скоро грађанству држање Листово изазвало је велико одобравање и са запетом пажњом очекује се развој те ствари.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 9. јуна.

Париз. У комори изјавио је министар спољних послова, да су страна посланства у Паризу неповређена.

Шангхај. Сејмур је стигао у Пекинг.

Шангхај. Стране насеобине у Тиенчину спаљене су.

Мадрид. За провинцију мадридску укинута су права, која су уставом дата. Трговачко удружење је престало.

Берлин. Смрт руског министра спољних послова изазвала је овде велико сажаљење, но сврху његовом не ће се десити никаква промена у политици Русије.

✝

Тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам се наш мили отац, односно брат, ујак, свекар и таст

МАРКО НИКОЛИН

посло дужег и тешког боловања 24 маја (6. јуна) о. г. у вечност преселио у Старој Молдави, а 25. маја (7. јуна) о. г. је на овдашњем прав. српском гробљу сахрањен.

У Старој Молдави, 1. (14.) јуна 1900.

Душан Николин адвокат у Крушевцу
Влајко Николин парох у Ст. Молдави
Вукосава Јоцић рођ Николин
Мара Николин
288 деца.
Агра Рошул рођ Николин
сестра.
Јован Вујин, протопр. капелан у Н. Саду
нећак.
Зорка Николин рођ. Марковић
Мара Николин рођ. Мркшић
снахе.
Никола Јоцић, трговац из Сењског Рудника
зет.

ОГЛАСИ.

Дра ФРИДР. ЛЕНГИЈЕЛОВ

БАЛЗАМ ОД БРЕЗОВАЧЕ.

Већ и сами сок, који из бреза цури, познат је од вајкада као изврсно средство за лепоту лица. Али ако се тај сок још по пропису проналазача хемички приреди у балзам, онда дивно дејствује.

У вече се намаже лице или кожа. Сутра дан већ скида се незнатна перут са коже и кожа постаје чиста, сјајна, бела и нежна.

Овај балзам глача боре и богињаве рупице и даје лицу млађану боју, а кожи белоћу, нежност и свежину. У најкраћем року одстрањује пеге, бубуљице, црвенило носа и друге нечистоће коже. Цена једној боци заједно са упутством 3 круне.

Са употребом балзама, ради очувања коже, препоручује се уједно и употреба

Oro-Crême од дра Ленгијела
Кутија по 1 круну 20 пот:

БЕНЗОЕ-САПУН дра ЛЕНГИЈЕЛА
јесте најблажи и најбољи сапун за кожу, који дејство балзама увећава. Комад 1 круна 20 пот. 230 5—13

Главно стовариште за Угарску код **Jos. v. Török**, Apotheker, Budapest Königs. 12. u. Andrássystr. 29.

ВАЖНО

ЗА БИРТАШЕ!!!

Стара добра биртија код „Старе поште“ у Винковци, Винков трг, Ђошак, добар промет, са изванредно лепим просторијама, одмах је за издавање.

Илумината Басташић,
281 2-2 власница куће у Винковци.

НАТЈЕЧАЈ.

Потписана општина тражи учитеља, годишња је плата 600 фор., засебан стан, огријев и башта.

Дужност је учитељу учити III. и IV. разред, и у цркви с ђацима појати недељом и свецом.

Ако учитељ буде вјешт вођењу хора, примаће од овдашњег срп. пјевачког друштва 200 фор. годишње.

Рок је пријављивању до конца јула о. г. до ког компетенти имају послати нужне свједоџбе.

У ФОЧИ, 2. јуна 1900. 2—3 286

СРПСКА ПРАВ. ЦРКВ. ШКОЛСКА ОПШТИНА.

ВРЛО

ПРОБИТАЧНА КУПОВИНА.

Моје имање, које се налази на главном друму, у селу ПИРОМАНУ, где имаде школа, црква, механа, дућан и више кућа у групи. Имање састоји се из њива, ливада, пашњака и воћњака. Плац кућни са кућом све на једном месту, укупно преко 60 ланаца. Продајем из слободне руке. — Ко је вољан ово имање купити, нека се мени лично потписаном обрати; услови за купца врло су повољни. До истог имања трасират је жељезнички пут, тако, да је у самом воћу обележена станица жељезничка.

МИЛИВОЈ ЛАЗАРЕВИЋ,
механџија у Пироман
срез таковски, округ ваљевски.
287 1—3 Пошта Обреновац.

По жељи дочекаћу госте и на париској жељезничкој станици

„ПАРИЗ“.

Част ми је известити Србе посетиоце париске изложбе, да сам спремио врло лепе собе са веома умереном ценом. Како сам ја једини у Паризу отворио локал, где се српски говори то ће мојим посетиоцима бити олакшано бављење и проводња по изложби у Паризу.

Примам и разне земаљске производе, као и рукотворине на продају у Француској, а и поручбине од свију француских еспапа преко мене. Извршујем тачно и брзо.

С поштовањем

Никола И. Травица,
3—3 278 Nr. 3. Pasage Ferme St. Lazar.

ПОЗИВ НА УПИС

У ЧЛАНСТВО ПРВОГ УКОПНОГ ДРУШТВА

У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ.

Највеће хумано удружење у краљевини Србији, које броји близу 70.000 чланова из свију делова света, позива на упис све грађане и грађанке, без разлике *вере, народности, места становања и година старости.*

Правила овога друштва потврђена су 21. децембра 1899. године Бр. 30940. од стране Управе града Београда.

Чланом овога друштва може постати свако лице, без погледа на веру, пол, место становања и године старости.

Сваки члан при упису полаже једном за свагда **11 динара**, од ове суме полаже се одмах 2·50 динара, а остатак до једанаест динара у току 6 месеци у појединим месечним ратама.

Осим ове суме чланови не плаћају ништа више, изузимајући разрез на исплаћивање премије, који се наплаћује у року 2 месеца.

У случају смрти сваки члан овога друштва после шест месеци од дана уписа добија **1000 динара**, која се сума за живота повишава сваке године по 100 динара од дана смрти.

Лица са стране уписују се поштом, новац се шаље на адресу: **„Прво укупно друштво у краљевини Србији — Београд“**. За пошиљку књижица треба послати 0,10 п. дин. На захтев шаљемо свакоме правила овога друштва.

Уједно ставља се до знања члановима овога друштва, да разрез износи за месец јануар 2 динара, за фебруар 2·10 динара, за март 3 динара, за април 2·90 динара по књижици и може се да наплати у најкраћем року, како не би изгубили право, пошто је најновијим правилима предвиђено, да се исти плаћа у року од два месеца.

Београд, 29. априла 1900. год.

Управа
.0 10 225 **Првог укопног друштва у краљевини Србији.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.